

Socjologia ogólna i medycyny

Wykład 1: wprowadzenie do
zajęć i tematyki

Materiały powstałe dzięki pomocy
dra S. Maksymowicza dr M.
Wójty-Kempy

Andrzej Jarynowski

- Ekspert w zakresie modelowania rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych (dr), specjalista epidemiolog.
- Interesuje się między innymi tematyką sieci kontaktów, Jednego zdrowia, telemedycyną, kontrolą chorób zakaźnych zwierząt, infodemiologią i bioterroryzmem.
- Współpracuje jako konsultant epidemiologiczny dla Europy Wschodniej z agencją Bloomberg, „The Washington Post”, „Nową Konfederacją”.

Interdyscyplinarny Zespół Monitorowania Kryzysowego i Epidemiologicznego

Rejestrator Aided One to przenośne urządzenie medyczne.

Jest przeznaczony do monitorowania na klatce piersiowej przez pacjenta za pomocą dedykowanego pasa napierśniowego oraz dedykowanego napalczającego pulsoksymetru. Rejestrator posiada sensory zbierające następujące bio sygnały:

- Bioimpedancja – pomiar zmian objętości klatki piersiowej;
- Akcelerometr – pomiar ruchu i pozycji ciała pacjenta;
- Czujnik ciśnienia – przepływy powietrza przez nos i usta;
- Termometr – temperatura powierzchni skóry;
- Mikrofon – poziom głośności (ciśnienie akustyczne, np. kaszel);
- Przetwornik ADS-ENG – jedno odprowadzenie na bazie elektrod silikonowych bez żelaz;
- Czujnik SpO2 – tętno i saturacja krwi tlenem – napalczowy czujnik bezprzewodowy

Organizacja

- 50% Test (za zgodną on-line)
- 35% projekt w parach
- 15% quizy, aktywność i zadania/odpowiedzi indywidualne

Temat Edukacja zdrowotna.

- Przygotować konspektu zajęć 1 godzina lekcyjna
- Przeprowadzenie zajęć w szkole (ekstra punkty) lub symulacja tych zajęć
- Przeprowadzenie krótkiego badania wśród nauczycieli/rodziców o przedmiocie
- Napisanie sprawozdania (grafika + 2 strony A4 tekstu) lub raportu z badania i zajęć

Praca własna i aktywność, Seminarium (tekst –dyskusja) oraz praca w parach.

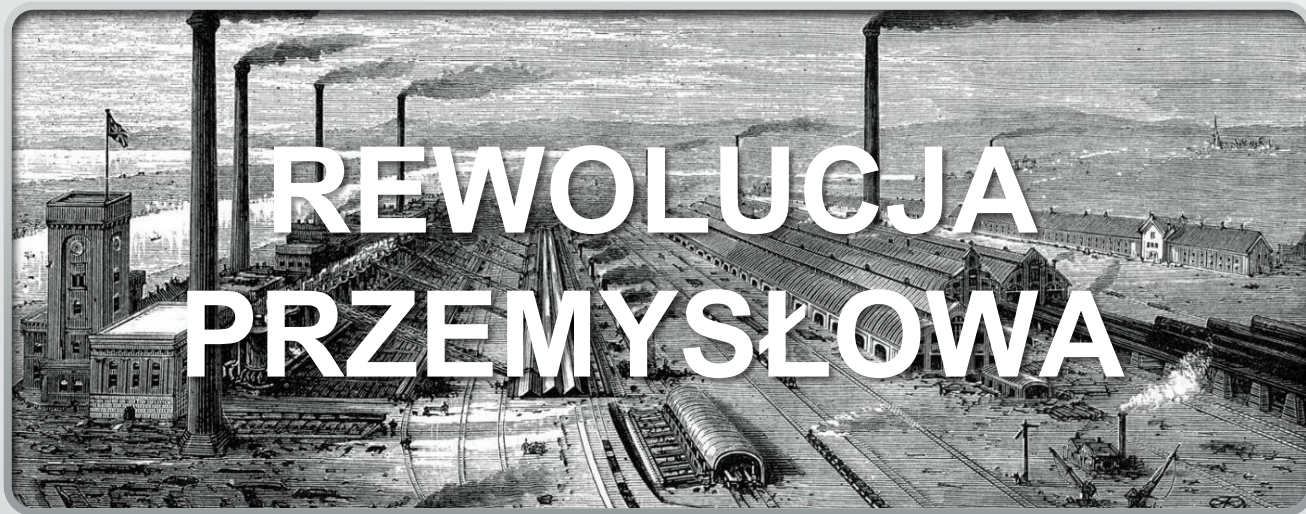
Test końcowy obejmuje materiał ze slajdów, teksty do czytania oraz prezentacje studenckie

Plan

Socjologia ogólna i socjologia medycyny	WY	Cały rok	27.10.2025	poniedziałek	15:00-17:30
Socjologia ogólna i socjologia medycyny	WY	Cały rok	03.11.2025	poniedziałek	15:00-17:30
Socjologia ogólna i socjologia medycyny	WY	Cały rok	17.11.2025	poniedziałek	15:00-17:30
Socjologia ogólna i socjologia medycyny	CA	2	17.12.2025	środa	15:30-18:00
Socjologia ogólna i socjologia medycyny	CA	1	18.12.2025	czwartek	15:30-18:00
Socjologia ogólna i socjologia medycyny	CA	1	07.01.2026	środa	15:30-18:00
Socjologia ogólna i socjologia medycyny	CA	2	08.01.2026	czwartek	15:30-18:00
Socjologia ogólna i socjologia medycyny	CA	1	14.01.2026	środa	15:30-18:00
Socjologia ogólna i socjologia medycyny	CA	2	15.01.2026	czwartek	15:30-18:00

Teksty

- Jerzy Marcinkowski i in., Społeczne uwarunkowania działań medycyny, 2021 (fragmenty)
- Łukasz Afeltowicz, Michał Wróblewski, Socjologia epidemii, 2022 (fragmenty)
- Stanisław Maksymowicz, ZDROWIE W CIENIU POSTĘPU CHOROBY CYWILIZACYJNE POLAKÓW. Stanisław Maksymowicz: Wydawnictwo NK, 2025 (fragmenty)

1. Początki socjologii

Czym jest socjologia?

- Badanie zachowań społecznych, organizacji i grup
- Badanie interakcji
- Badanie struktury społecznej
- Zmiana społeczna
- Grupy społeczne – vs redukcjonizm psychologii
- Nauka krytyczna
- Nauka zaskakująca...

Socjologia – definicje

- **SOCJOLOGIA** – to nauka o zbiorowościach ludzkich, a dokładniej o zjawiskach i procesach tworzenia się różnych form życia zbiorowego ludzi; to nauka o strukturze tych zbiorowości; o zjawiskach i procesach zachodzących w tych zbiorowościach, wynikających z wzajemnego oddziaływania ludzi na siebie; o siłach skupiających i rozbijających te zbiorowości; o zmianach i przekształceniach w nich zachodzących (J.Szczepański)
- **SOCJOLOGIA** - nauka o zachowaniach ludzi i wytworach działalności ludzi (zbiorowości, kultura, struktura)
- **SOCJOLOGIA** – nauka o tym, co ludzie robią, myślą i czują jako członkowie konkretnych zbiorowości (Sztompka)

Wiedza społeczna a wiedza socjologiczna

Wiedza społeczna

- Jest wybiórcza, selektywna, to zbiór spostrzeżeń przypadkowych i osobistych, fragmentarycznych, niespójnych
- Jest oceniająca, emocjonalna, przeniknięta stereotypami
- Pochopnie uogólnia związki między zdarzeniami (np. następstwa w czasie uważa za związki przyczynowe)

Wiedza socjologiczna

- Gromadzona starannie i systematycznie, według teorii i metod naukowych
- Niewartościująca, neutralna moralnie i ideologicznie
- Kieruje się regułami postępowania badawczego, tak by przedmiot i wyniki mogły być intersubiektywnie komunikowalne i sprawdzalne, troszczy się o rzetelną bazę dowodową.

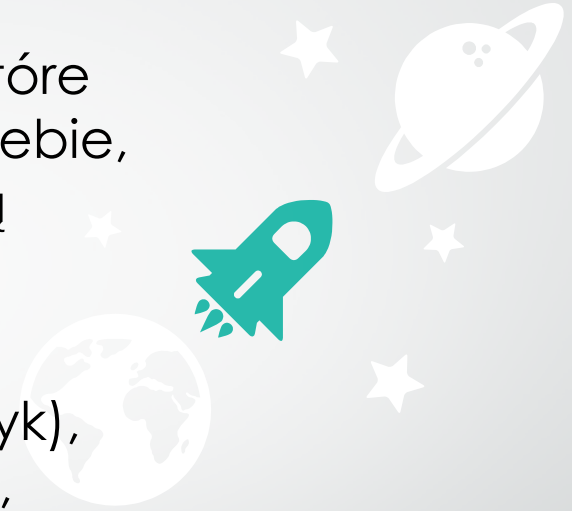
Jest bardzo ważne, byśmy umieli odróżniać własne przekonania od wiedzy!

Perspektywa socjologiczna

- Badanie wzorców społecznych (zachowania społeczne), nie jednostek
- Rozwiązywanie problemów społecznych, nie osobistych
- Akcent położony na grupy społeczne i instytucje oraz sposób ich zorganizowania (np. władzę, rodzinę, państwo, system zdrowotny)
- Bada relacje i interakcje między aktorami społecznymi i sieciami aktorów społecznych (grupami) – szczególnie relacje władzy i ukryte motywy

- Działamy w środowisku społecznym, które silnie oddziałuje na nasz stosunek do siebie, do świata, sposób postrzegania, naszą działalność i myślenie
- Socjologia bada wszystkie struktury społeczne, symbole kulturowe (np. język), wszystkie procesy jak dewiacje, normy, odstępstwa, migracje, ruchy społeczne
- Dąży do zrozumienia zmiany społecznej (technologii, społeczeństwa, kultury) – także przemian zdrowia

Podsumowanie

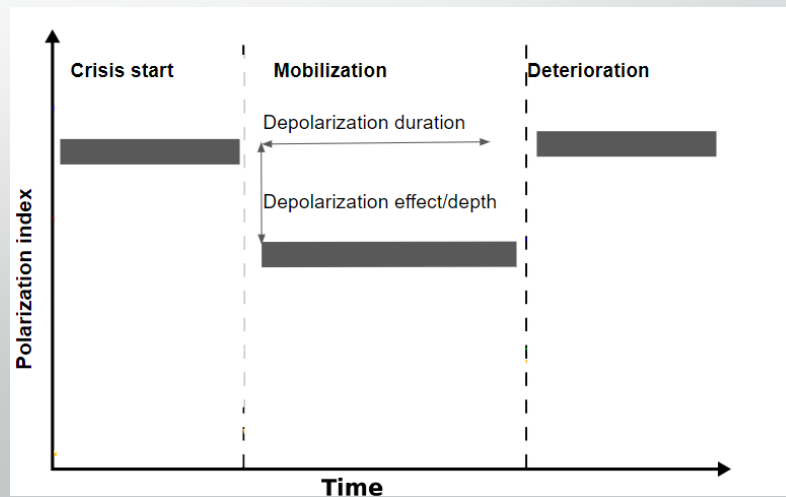
- Socjologia jako samodzielna dyscyplina
- Późniejszy prym Ameryki
- Wiele socjologii

Powódź 2024 w Polsce w perspektywie społecznych aspektów Jednego Zdrowia publicznego

Andrzej Jarynowski

Wrocław, marzec/kwiecień 2025

Socjologia zdrowia i medycyny

fundamenty

Socjologia medycyny

socjologia o medycynie

rola medycyny w społeczeństwie, relacje systemu zdrowotnego z innymi systemami, biomedyczny model zdrowia, funkcjonowanie instytucji medycznych i tak dalej

socjologia w medycynie

badania społeczne prowadzone na potrzeby medycyny m.in. o roli czynników społecznych w genezie choroby i zdrowia, badania zespołowe, nauczanie na kierunkach lekarskich socjologii medycyny

socjologia z medycyną

(Gordon Horobin 1985)

(Robert Strauss 1955)

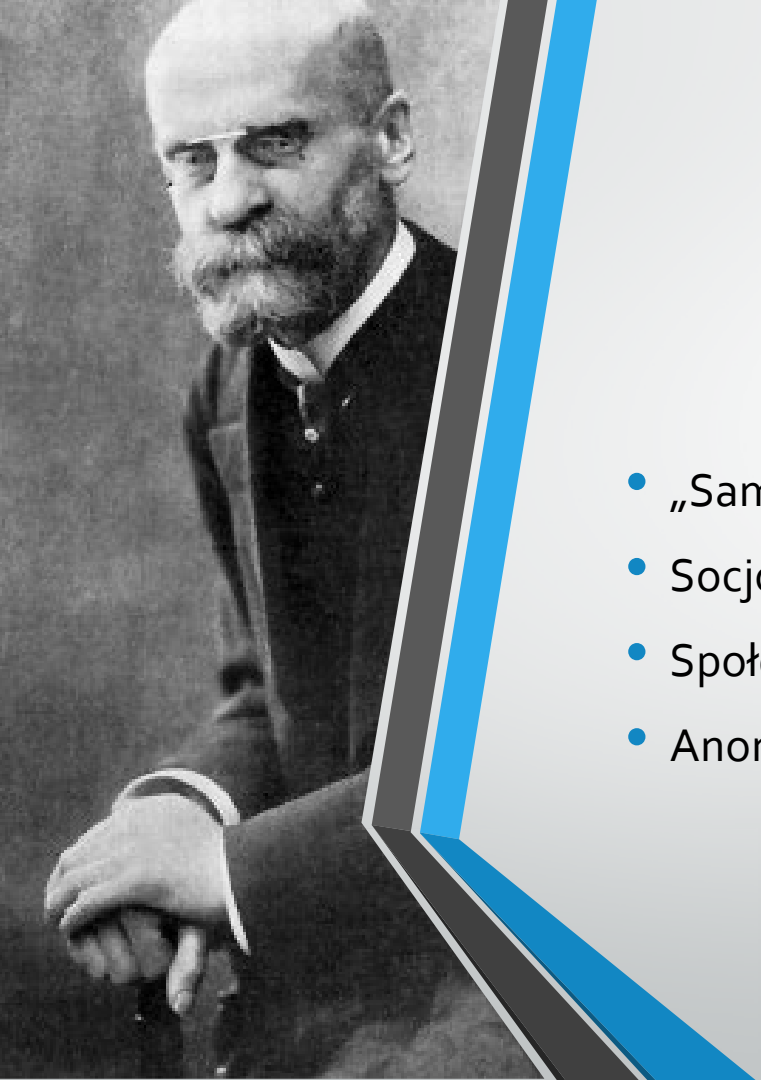
Rudolf Virchow

- Badania na Górnym Śląsku (1848 rok)
- Kontekst społeczny choroby
- Prekursor badań na styku społeczeństwa i medycyny
- Społeczne podłoże choroby (bieda) a Gruźlica (miastami) czy Dur plamisty (osiedlami)
- “Medycyna jest nauką społeczną”:
 - Zdrowie jednostki ma znaczenie dla ogółu społeczeństwa
 - Warunki środowiskowe mają zasadniczy wpływ na zdrowie i muszą być badane
 - Ochrona zdrowia wymaga działań medycznych i pozamedycznych

Robert Koch

- **Odkrycia patogenów:** Robert Koch zidentyfikował patogeny odpowiedzialne za choroby takie jak gruźlica, co rewolucjonizowało zdrowie publiczne i przyczyniło się do poprawy warunków życia.
- **Postulaty Kocha:** Sformułował zasady łączące patogeny z chorobami, co stało się fundamentem dla diagnostyki i rozwoju szczepionek.
- **Świadomość higieny:** Prace Kocha przyczyniły się do zmian w zachowaniu ludzi i polityce zdrowotnej, podkreślając znaczenie higieny i prewencji chorób.
- **Polityka zdrowotna:** Koch wpłynął na kształtowanie się systemów zdrowia publicznego, włączając metody badawcze do programów kontroli chorób zakaźnych.
- **Zaufanie do medycyny:** Sukcesy Kocha w nauce zwiększyły społeczne zaufanie do medycyny opartej na dowodach, co przyczyniło się do postępu medycznego.

Emile Durkheim

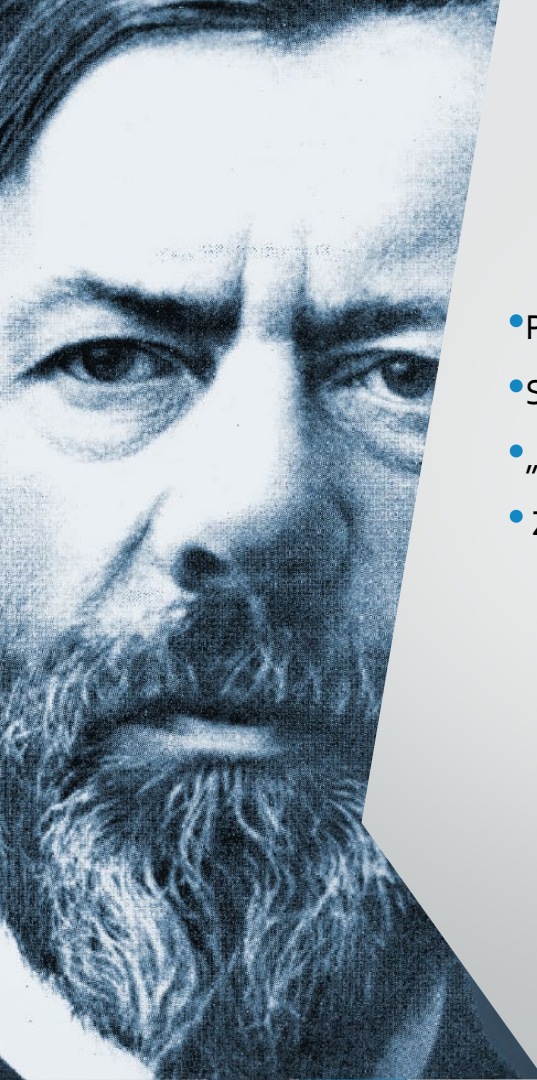
- „Samobójstwo. Studium z socjologii” (1897)
- Socjoetiologia (społeczna geneza) zdrowia i choroby
- Społeczeństwo jako organizm
- Anomia społeczna

Typy samobójstw

Wskaźnik samobójstw jest powiązany z integracją i regulacją społeczną (systemem norm społecznych)

- **samobójstwo altruistyczne** – wynikające z ogromnej więzi ze społeczeństwem (np. piloci kamikaze),
- **samobójstwo egoistyczne** – będące skutkiem całkowitego rozerwania związków z ludźmi z najbliższego kręgu (głównie z rodziną),
- **samobójstwo fatalistyczne** – pojawia się, gdy człowiek czuje brak wpływu na życie swoje i otoczenia (brak sprawczości),
- **samobójstwo anomiczne** – występujące w sytuacji braku możliwości osiągnięcia celu jako sobie jednostka wyznaczyła lub jej norma wyznacza/ norma się zmieniła (kryzys – rozkład norm społecznych).

Max Weber (1864-1920)

- Postulat nauki wolnej od sądów wartościujących
- Socjologia rozumiejąca
- „Etyka protestancka i duch kapitalizmu”
- Zaufanie

Etykę i zaufanie przez budowanie instytucji jako warunki wstępne, które mogą wpływać na to, jakie społeczeństwo sprzyja innowacji i adaptacji technologicznej.

Typy społeczeństw i problemy społeczne

- Łowiecko-zbierackie
- Kopieniackie
- Rolnicze
- Industrialne
- Postindustrialne

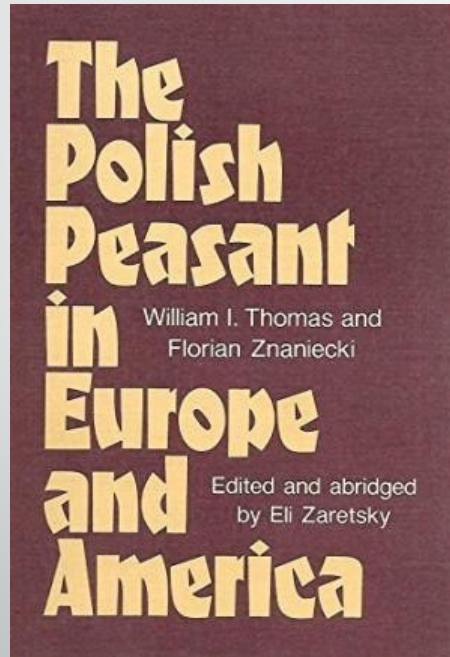

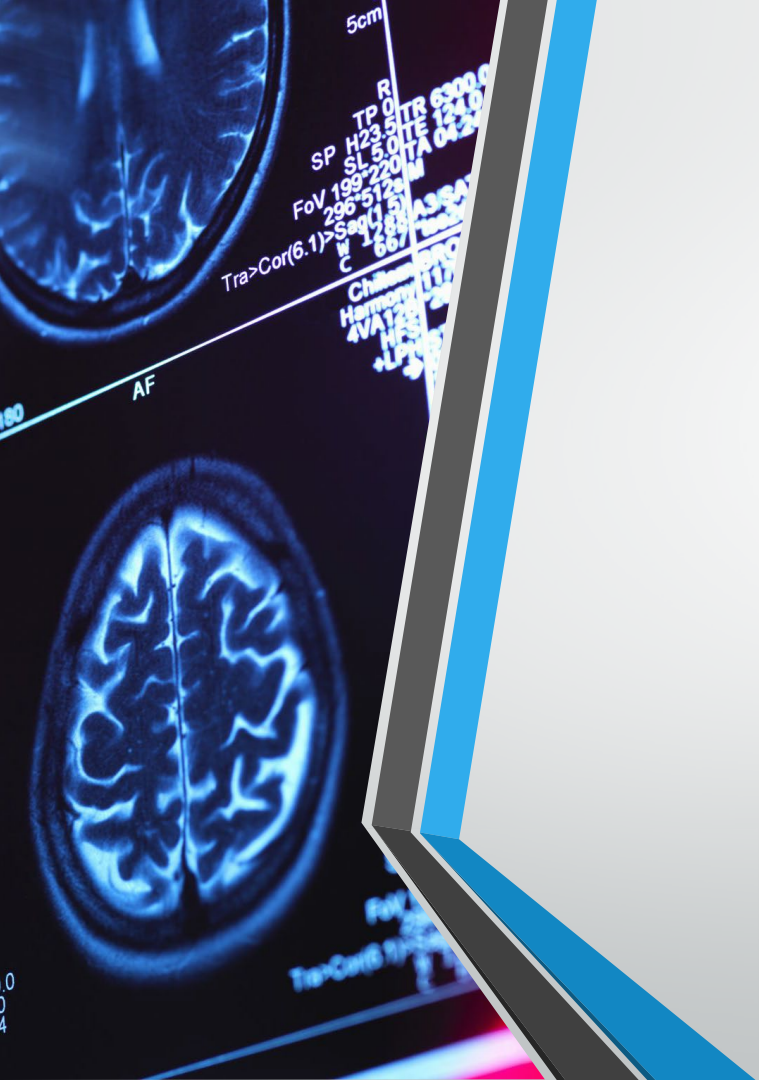
Społeczność

**Bronisław
Malinowski
1884-1942**

Object: C

Inni „ojcowie”

- Charles McIntire – termin „medical sociology” (1894)
- August Hollingshead (po wojnie) - badania między położeniem społecznym a występowaniem zaburzeń psychicznych

Talcott Parsons

- The Social System (1966)
- Rola chorego w systemie społecznym
- Medycyna – system kontroli społecznej
- Lekarz jako czynnik kontroli nad pacjentem

NOWY WYMIAR

- Wskaźniki biomedyczne i socjomedyczne
- Elliott Freidson (1988) – system laików
- Dowartościowanie „zwykłego człowieka”
- Disease (choroba w aspekcie biomedycznym)
- Illness (subiektywne postrzeganie choroby przez chorego)
- Sickness (społeczny aspekt choroby – jak społeczeństwo postrzega chorego)
- Robert Merton i badanie stawania się lekarzem (The Student-Physician, 1957)
- James S. Coleman potrafił wyjaśnić, jak rozprzestrzenia się adaptacja wśród lekarzy – czyli w jaki sposób nowe idee i zachowania przenikają przez sieci społeczne. Pokazał, że zmiana zaczyna się od jednostek (innovatorów), ale rozprzestrzenia się dzięki relacjom, zaufaniu i strukturze społecznej (wczesna adaptacja), aż przekształca cały system (późna adaptacja).
- Howard Becker, Everett Hughes i Anselm Strauss – interakcjonizm symboliczny na przykładzie medycyny (Boys in White: Student Culture in Medical School, 1961)

Dysfunkcje medycyny

Nastawienie na
leczenie chorób,
nie zapobieganie

Zainteresowanie
objawami chorób
z pominięciem
szerszego
kontekstu

Kontakt z
pacjentem w
gabinecie i
anonimizacja
jednostki

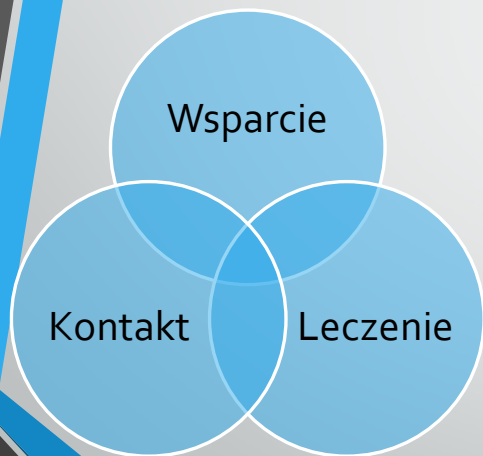
MODEL BIOMEDYCZNY

Do czego potrzebna jest wiedza społeczna?

(przyszłym pracownikom systemu ochrony
zdrowia)

Prawda i nadzieja

- Wsparcie psychologiczne i społeczne
- Rehabilitacja, leczenie eksperymentalne
- Leczenie paliatywne
- Regularny kontakt z chorym i opiekunami

teorie, symbole i struktura społeczna, socjalizacja i interakcja
stratyfikacja

Funkcjonalizm

- Herbert Spencer, Robert Merton, Talcott Parsons
- W jaki sposób jakaś część społeczeństwa przyczynia się do funkcjonowania całego systemu?
- System ma pewne wymagania czy potrzeby, które muszą być zaspokojone
- Problem – zbytne uproszczenie rzeczywistości

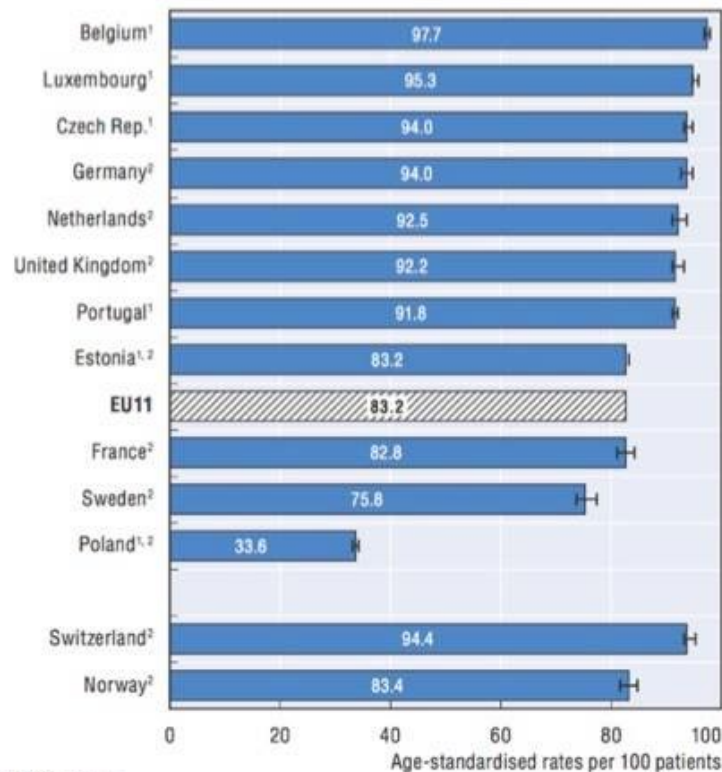
Teorie konfliktu

- Karol Marks, Max Weber
- Interesują się napięciami i konfliktami pomiędzy częściami systemu
- Siłą napędową konfliktu są nierówności różnego rodzaju
- Każdy z nas dąży głównie do zaspokojenia własnych potrzeb

Interakcjonizm symboliczny

- Herbert Blumer, George Herbert Mead
- Interakcje, czyli kontaktowanie się, komunikowanie itp., oraz symbole – czyli to, za pomocą czego się komunikujemy
- = używanie symboli w interakcji
- Symbol = wszystkie znaki, gesty, słowa, wyrazy twarzy itp., które mają jakieś ZNACZENIE
- Wyjaśnienie rzeczywistości społecznej uzyskujemy przez dokładne zbadanie mikroświata konkretnych ludzi - mikrointerakcje

Czy podczas wizyty możesz lekarzowi zadać pytanie i wyjaśnić ewentualne wątpliwości?
zdaniem Pacjentów

Teorie wymiany (użyteczne)

- George Homans: „zachowanie społeczne jest wymianą dóbr materialnych, ale i niematerialnych, takich jak symbole aprobaty i prestiżu”
- Człowiek jest istotą racjonalną, każde działanie kalkuluje (Adam Smith)
- Wszystkie interakcje, funkcje, instytucje itp. istnieją, bo mają dla jednostek jakiś sens wynikający z kalkulacji kosztów i zysków
- Kalkulacja świadoma i nieświadoma
- Altruizm a Samolubny Gen

Symbole

- Symbole = znaki mające ustalone znaczenie, np. litery, słowa, rysunki
- Symbole kulturowe = znaki oznaczające coś dla ludzi w społeczeństwie, np. gesty, język, pozycja społeczna
- Zbiór symboli społecznych = system symboli
- Suma systemów społecznych = kultura

Podstawowe systemy symboli

Lebenswelt i wiedza podręczna

- Alfred Schutz - „podręczne zasoby wiedzy”
- Każdy człowiek posiada swój "świat życia" (niem. Lebenswelt), który przyjmuje za coś oczywistego
- Uznanie, że każdy podziela mój świat
- Intersubiektywność, czyli tworzenie się i utrzymywanie wspólnego, subiektywnego świata dla różnych jednostek wchodzących ze sobą w liczne interakcje
- ... VS świat choroby

Lay Referral System in Medicine

System wiedzy potocznej

Definicja:

- System, w którym osoby niebędące profesjonalistami medycznymi (tj. rodzina, przyjaciele, członkowie wspólnoty) wpływają na decyzje zdrowotne i proces poszukiwania pomocy medycznej przez jednostkę.

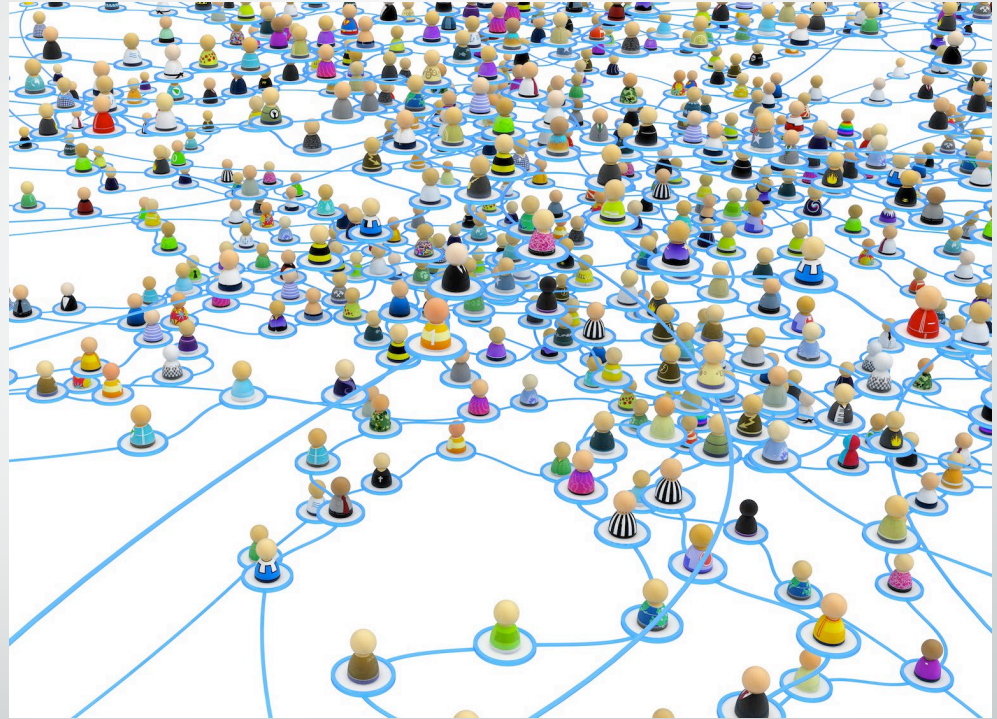
Elementy Systemu:

- Pierwszy Kontakt: Jednostka dzieli się problemem ze znajomymi.
- Opinie i Porady: Otrzymanie informacji na temat doświadczeń, przekonań i zaleceń.
- Decyzja o Szukaniu Pomocy: Kierowanie do konkretnych usług zdrowotnych lub alternatywnych rozwiązań.

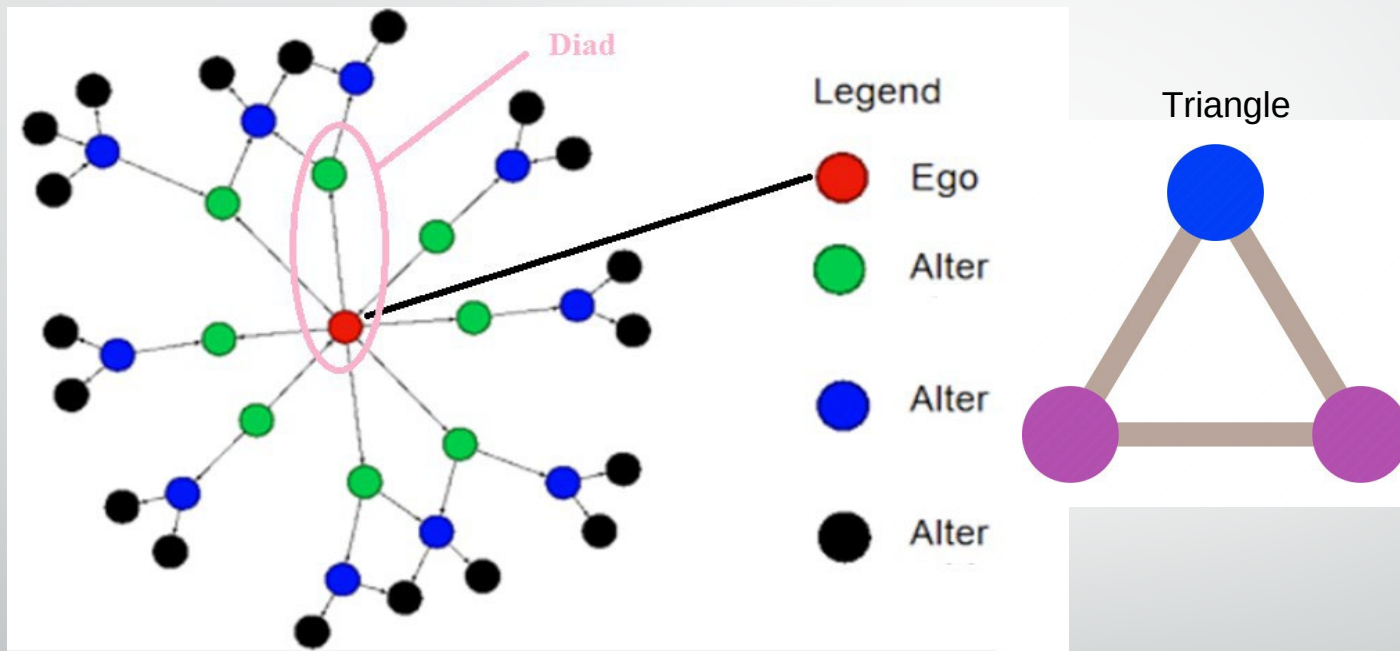
Struktura społeczna – pozycje i role

- Pozycje społeczne - określają zajmowane przez nas miejsce w systemie wzajemnie powiązanych pozycji
- Role – zachowanie się w określony dla pozycji sposób, uwzględniając normy i inne systemy symboli oraz kształtując zachowanie w oparciu o potrzeby czy osobowość

Sieć pozycji

Społeczności – coś więcej niż para

Teorie socjologiczne – strukturalizm, efekt małego świata, homofilia, przepływ informacji, socjalizacja, normy społeczne, słabe więzi, zamykanie trójkątów itp.

Teorie psychologiczne – diady, wpływ społeczny itp.

Teorie ekonomiczne – teoria gier, teoria wymiany, efekt św. Mateusza itp.

Teorie antropologiczne / etnograficzne – człowiek jako istota społeczna, teoria funkcjonalna, altruizm, myślenie magiczne itp.

Rodzaje struktur społecznych

Grupy

Organizacje

Instytucje

Społeczności lokalne

Struktura kategoryzująca

Stratyfikacja

Społeczeństwo

Międzynarodowe struktury społeczne

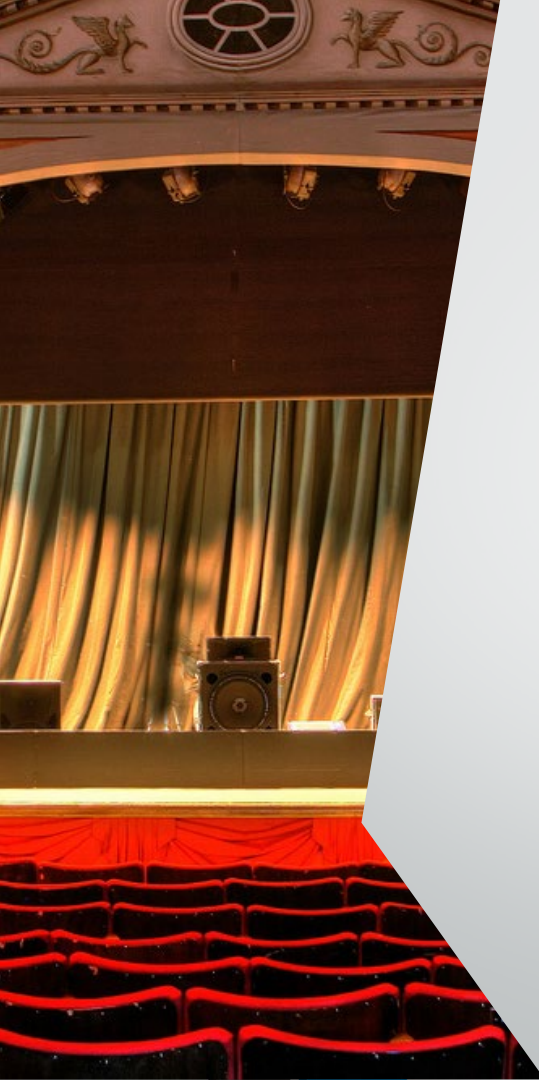
**Cały świat to scena,
A ludzie na nim to tylko aktorzy.
Każdy z nich wchodzi na scenę i znika,
A kiedy na niej jest, gra różne role.**

W. Szekspir

Interakcjonizm G.H. Meada

- Interakcja: 1) jeden organizm wysyła znaki, wykazując aktywność w swoim środowisku, a 2) drugi organizm widzi je i reaguje na nie, zmieniając sposób postępowania i wysyłając własne sygnały, 3) to wpływa na pierwszy organizm, także zmieniając jego zachowanie
- Ale ludzie – posiadają kulturę, interakcje oparte są więc na symbolach
- Metafora sceny – wchodzimy w role
- „Umysł: – rozumiany jako szereg procesów - „wymaglinowana próba teatralna”
- „Ja” (self) - każdy z nas widzi siebie we wszystkich sytuacjach jako odrębny byt, odróżniając też inne byty i obiekty; w gestach innych jak w LUSTRZE widzimy obraz samego siebie
- Wyobrażenie siebie i spójność prezentacji a zaburzenie obrazu

Perspektywa dramaturgiczna Ervinga Goffmana

- Scena i kulisy – tu dzieje się życie społeczne
- Na scenie – kontrolujemy gesty, manipulujemy symbolami by wywołać określone reakcje, wytworzyć i podtrzymać wyobrażenie o sobie wśród innych
- W kulisach – jesteśmy bardziej sobą
- Fizyczne rekwizyty: ciało, obiekty, ubrania

Etnometodologia – Harold Garfinkel

- Z fenomenologii Edmunda Husserla i Anselma Straussa
- Interakcje mają swój porządek, który ujawnia się, gdy go zaburzymy
- Wspólne doświadczenia porządkujące i ułatwiające interakcje (vide Lebenswelt)
- Eksperymenty etnometodologiczne

Etnometodologia – eksperymenty

- [Z]najomy: Dzień dobry!
- [S]tudent: Dlaczego sądzisz, że ten dzień jest dobry? Czy ten dzień jest dobry dla mnie, czy dla Ciebie?
- [Z]: Eeee...no wiesz... A tak w ogóle to jak się masz?
- [S]: A o co dokładnie pytasz? Jak się ma moje zdrowie, czy moje finanse? A może moja praca albo moje życie prywatne?
- [Z]: Tak tylko pytam, co porabiasz...
- [S]: Ale zawodowo, czy prywatnie? I kiedy? Dzisiaj? Wczoraj? W ciągu ostatniego miesiąca, czy w ciągu ostatniego roku?
- [Z]: Posłuchaj, nic już od Ciebie nie chcę! Chciałem być tylko miły!!! Cześć!!!!

Inne elementy interakcji

- Klasyfikacja/typyfikacja – stereotypy o typach ludzi, ułatwiające interakcje i bliższe poznanie ludzi (nie typów) (Schutz)
- Ramy interakcji (Goffman) - ograniczają interakcje do danego zakresu
- Rytuały interakcyjne – ułatwiają interakcje w złożonych pozycjach społecznych (np. profesor-student, starszy-młodszy)
- Przyjmowanie roli „uogólnionego innego” (Mead)

Dzieci wilki, dzieci psy

<https://youtu.be/48FcMf2pCBM?t=2m55s>

<https://www.youtube.com/watch?v=UkX47t2QaRs>

Socjalizacja

- Motywy - powodują zajmowanie określonych pozycji społecznych
- Posiadanie koncepcji samego siebie
- Poskromienie emocji
- 3 zasady: wiek, interakcje z ważnymi innymi, grupy pierwotne
- Start: od urodzenia (a może i wcześniej...)

Model stadiów rozwojowych G.H.Meada

- Stadium ZABAWY – dziecko potrafi przyjmować czyjeś role – odczytywać gesty i punkty widzenia jednej osoby na raz
- Stadium GRY - poszerzenie zakresu interakcji, warunki do rozwoju nowych umiejętności i przyjmowania ról; rośnie samoświadomość i rozpoczyna się analiza scenariuszy postępowania
- Stadium wchodzenia w rolę uogólnionego innego – umiejętności przyjmowania roli nie tylko obecnych osób ale i uogólnionej perspektywy, kierującej interakcją (normy, wartości itp.); dzieci oceniają siebie i innych, wyciągając wnioski na temat odpowiedniego postępowania

Model rozwoju poznawczego Jeana Piageta

- Etap 1 - sensoryczny (od niemowlęstwa do około 2 roku życia) - dziecko żyje w świecie bezpośrednich wrażeń zmysłowych
- Etap 2 - faza przedoperacyjna (trwająca do około 7 roku życia) - dziecko zaczyna rozróżniać symbole i przedmioty ale nie ma rozwiniętego abstrakcyjnego myślenia (eksperymenty Piageta - FILM)
- Etap 3 – faza operacji konkretnych (do około 11 roku życia) - dziecko uczy się logicznego, ale nadal nie abstrakcyjnego myślenia
- Etap 4 – faza operacji formalnych (początek – dojrzewanie) - dziecko zaczyna postrzegać świat w kategoriach abstrakcyjnych = dorosłość
- Model Piageta - **pozwalą zrozumieć dlaczego interakcje o których pisał Mead następują etapami**

Teoria stłumionych potrzeb Zygmunta Freuda

- Id – popędy i potrzeby, często antyspołeczne, które chcemy lub musimy zaspokoić
- Superego – zinternalizowane (czyli przyjęte za swoje) normy zachowań, sfery tabu – to co ogranicza popędy
- Spaja je EGO, kanalizując popędy aby odpowiadały nakazom kultury
- Socjalizacja = budowanie barier dla Id
- Dla Meada i Piageta rozwój był harmonijny - u Freuda jest ciągłą walką napięć
- Napięcia = choroba psychiczna; przeciwdziałanie: mechanizmy Ego – wyparcie, zaprzeczenie, zastąpienie gniewu uczuciami akceptowalnymi, racjonalizacja działań

Po co nam socjologia analityczna?

- Uczy widzieć zależności i mechanizmy, nie tylko emocje.
- Pokazuje, jak indywidualne działania tworzą zbiorowe konsekwencje.
- Łączy mikro i makro: od wspólnot lokalnych po geopolitykę.
- Daje narzędzia do przewidywania efektów systemowych.
- Socjologia uczy patrzeć szerzej – na to, co między ludźmi, a nie tylko w nich.

Myślenie magiczne vs myślenie socjologiczne

- Psychologia → skupia się na emocjach, osobowości, motywacji.
- Socjologia → analizuje struktury, role i systemy.
- Psychologia: przyczyna wewnątrz jednostki.
- Socjologia: przyczyna w relacjach i instytucjach.
- Psychologia: introspekcja.
- Socjologia: reforma struktur.
- Psychologia pyta o emocje i stres.
- Socjologia bada sieci instytucjonalne, relacje między interesariuszami i logikę pomocy

Thomas C. Schelling – socjolog w służbie strategii mocarstw

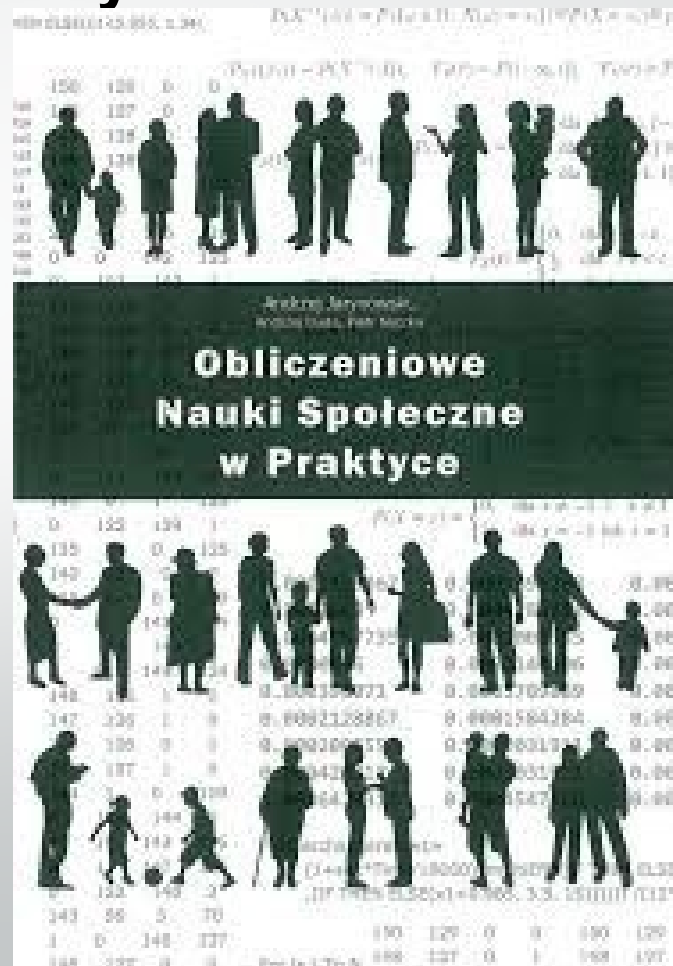
- Doradca Pentagonu i Białego Domu.
 - Współtwórca strategii odstraszania nuklearnego (MAD – teoria gier), koncepcji „odwrócenia” Chin.
 - Laureat Nagrody im. Nobla (2005) – teoria gier i ograniczona racjonalność.
 - Pokazał, że społeczne interakcje można modelować jak gry strategiczne.
 - 🧨 Socjologiczna analiza może kształtować politykę mocarstw.
 - Twórca skali akceptacji inności
 - Modele zachowań populacji (epidemie, migracje, segregacja, konflikty).
 - Analiza polityki klimatycznej (tragedia wspólnego pastwiska).
 - Symulacje negocjacji i kryzysów.
- Zarządzanie ryzykiem w zdrowiu publicznym i bezpieczeństwie

Badacze korzystają z eksploracji danych i analizy statystycznej, aby odkrywać wzorce w społeczeństwie, np. w sieciach społecznych, gospodarkach i kulturze.

Wykorzystuje się techniki uczenia maszynowego, przetwarzania języka naturalnego i analizy Big Data do prognozowania zachowań i trendów.

Sieci społeczne są reprezentowane jako grafy; analizowane są węzły (osoby, instytucje) i krawędzie (relacje), mierzone są centralność, modułowość i dystanse.

Integracja danych z różnych źródeł umożliwia tworzenie bogatych, dynamicznych modeli i symulacji.

Rola modelowania w naukach społecznych

Modelowanie odgrywa coraz większą rolę w naukach społecznych, jednak wciąż nie jest uznawane za pełnoprawną część dyscypliny.

Ujęcia modelowania różnią się w zależności od subdyscyplin i tradycji badawczych.

Cyfrowa era i rozwój dużych zbiorów danych uwydatniły znaczenie obliczeniowych narzędzi, eksploracji danych i sztucznej inteligencji.

Nasze własne modele i analizy są przykładem interdyscyplinarnego podejścia do badania społeczeństw.

Modelowanie społeczne zaczęło się w XVIII wieku; Daniel Bernoulli w 1760 r. stworzył matematyczny model ospy prawdziwej, aby ocenić skuteczność wariolizacji na danych z Wrocławia.

W naukach społecznych analizy sieci społecznych (SNA) stały się kluczową metodą w socjologii, a także w antropologii, biologii, demografii i innych dziedzinach

Współczesna obliczeniowa nauka społeczna czerpie zarówno z tradycji modelowania fizyki i biologii, jak i z innowacji cyfrowych.

Od mikro do makro: jeden język

- Wsparcie społeczne i odstraszanie nuklearne to różne skale, ale ten sam mechanizm interakcji.
- Socjologia analityczna łączy jednostkę → wspólnotę → system globalny.
- Ludzie reagują na oczekiwania innych, nie tylko na własne emocje.
- „Sociology doesn't heal individuals – it prevents systems from getting sick.”
- Widzieć struktury, nie tylko emocje.
- Szukać przyczyn w relacjach, nie w psychice.
- Uczyć się z modeli, nie z anegdot.
- Kształtować systemy, nie diagnozować jednostki.

Myślenie magiczne vs analityczne

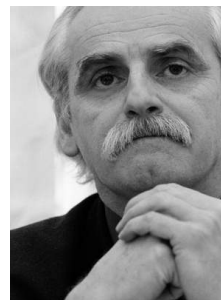
Nauka socjologii jako element kapitału kulturowego
i reprodukcji elit (Boudieu 1997)

Lobbing w latach 90. XX wieku oraz w pierwszej dekadzie XXI wieku na rzecz zamian w rekrutacji na uczelnie wyższe w zakresie języka obcego na rzecz matematyki/logiki (np. Uniwersytet Wrocławski) w celu promowania zdolnej, ale biedniejszej młodzieży.

„Można być świetnym lekarzem czy inżynierem bez rozumienia świata społecznego”

„Socjologia, a w szczególności socjologia obliczeniowa, jest służbą publiczną na rzecz tworzenia lepszych społeczeństw”

Wojciech Sitek (1945-2008), Ojciec wrocławskiej socjologii

Czym się zajmuje socjologia medycyny?

- Społeczne definiowanie problemów zdrowia i choroby
- Wpływ środowiska na postawy względem zdrowia i choroby
- Rola społeczna chorego
- Relacje chorych i zdrowych
- Instytucje medyczne – rozwój, patologie (np. dyskryminacja pacjentów)
- Zawody medyczne
- Komunikacja personel-pacjent
- Styl życia
- Medykalizacja/ demedykalizacja
- Śmierć i umieranie jako problem społeczny

Socjologia w medycynie

- Epidemiologia i społeczne przyczyny chorób (zakaźnych, cywilizacyjnych)
- Nierówności społeczne w dostępie do usług medycznych, różnice w zapadalności i modelach chorowania
- Jakość życia w chorobie, „przeżywanie choroby”
- Zachowania społeczne otaczające chorobę`
- Wierzenia laików, kulturowe aspekty definiowania chorób (psychiatria)
- Metody badań społecznych służące definiowaniu problemów jakości życia i oceny efektywności opieki zdrowotnej

Medycyna w socjologii

- Patologie instytucji medycznych (biurokracja, dyskryminacja pacjentów, dehumanizacja)
- Śmierć w instytucjach medycznych, opieka hospicyjna
- Analiza zawodów medycznych
- Analiza relacji pacjent-chory z punktu widzenia skuteczności komunikacji (*kto popełnia błąd: pacjent czy lekarz?*) i przykładu relacji opartej na zaufaniu społecznym
- Krytyka medycyny jako uprawomocnionego systemu kontroli społecznej („bio-władza”), medykalizacja

Przedmiot badań socjologii medycyny

- **ZBIOROWOŚCI SPOŁECZNE** – kręgi, grupy, klasy, warstwy, kategorie zawodowe, zbiorowości etniczne i terytorialne, oparte na podobieństwie zachowań (np. grupy pacjentów – realne i wirtualne, grupy zawodowe, antyszczepionkowcy itd.)
- **INSTYTUCJE SPOŁECZNE** – rozumiane jako historycznie ukształtowane układy, skupiające ludzi w rozmaite organizacje i stowarzyszenia (Szpitale, przychodnie, hospicja, rodzina jako system socjalizujący, szkoła jako instytucja promująca zdrowie itp.).
- **PROCESY I ZJAWISKA masowe** – takie jak m.in. Ruchliwość społeczna pozioma i pionowa, aktywność społeczna, współpraca i konflikt (konflikty pomiędzy lekarzami a innymi profesjami medycznymi, samoleczenie, medialny wizerunek zdrowia i choroby, niepełnosprawność itp.)

Socjologia medycyny a zdrowie publiczne – różnice

Socjologia medycyny

Metodologia badań społecznych

Rozumienie przyczyn zjawisk, zmian społecznych, uwarunkowań zdrowia

Jak społeczne normy kształtują zdrowie obywateli?

Interpretuje zjawiska społeczne, ale ich nie zmienia i nie kreuje

Krytyka medycyny i systemu usług zdrowotnych

Zdrowie publiczne

Metodologia „medyczna”

Nacisk na promocję zdrowia

Jak poprawiać zdrowie obywateli?

Opracowanie profesjonalnych rozwiązań

Ulepszanie systemu funkcjonowania opieki medycznej

Socjologia medycyny a zdrowie publiczne – podobieństwa i obszary wspólne

- Obie dyscypliny są „młode”
- Rozwijały się w ramach globalizacji i „mcdonaldyzacji kultury” i ogólnoświatowych zmian,
- Korzystanie z wielu źródeł i nauk (multidyscyplinarność)
- Wcześniej niż przedstawiciele świata medycznego widzą nadchodzące problemy i kryzysy
- Wspieranie świata medycznego, proponowanie rozwiązań problemów
- Podrzędna pozycja wobec medycyny

Odmiany socjologii medycyny - obszarowo

- Socjologia medycyny
- Socjologia zawodów medycznych
- Socjologia zdrowia
- Socjologia choroby
- Socjologia niepełnosprawności
- Socjologia chorób przewlekłych
- Socjologia starzenia się
- Socjologia stylu życia
- Socjologia zachowań zdrowotnych